

ISSN: 3060-4613

13.00.00
13.00.01
13.00.02
13.00.03
13.00.04
13.00.05

13.00.06
13.00.07
13.00.08
13.00.09
07.00.00
19.00.00

01.00.00
02.00.00
03.00.00
09.00.00
10.00.00
11.00.00

№6/2025

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogik, psixometodologik va tabiiy fanlarga
ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 796 sahifa,
5-iyun, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapiirjanovna – Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti rektori

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Umarova H.O' – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Somurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'icha falsafa doktori (PhD)
Panjyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Rector of the Nizami National Pedagogical University of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Umarova H.O'. – Minister of Preschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Woogyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali Oliy attestatsiya komissiyasining 26-08-2024-yildagi №11-05-4381/01-Kengash tavsiyasiga ko’ra, pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning tadqiqot ishlari yuzasidan dissertatsiyalarining asosiy ilmiy natijalarini chop etish uchun tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro’yxatiga kiritilgan.

Asos: OAK Pedagogik texnologiyalar va psixologik tadqiqotlar bo’yicha ekspert kengashi tavsiyasi (29-10-2024-y.; №10); OAK Tartib-qoida komissiyasi qarori (30-10-2024-y., №10/24); OAK Rayosatining qarori (31-10-2024-y., №363/5).

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo’yicha
ro’yxatdan o’tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Iqim o'zgarishi muammolari va "yashil ko'nikmalar"ning rivojlanishi.....	14
<i>Abdurashit Karimovich Avliyaqulov</i>	
TTJlardagi qizlarni qo'llab-quvvatlash, mavjud ijtimoiy-axloqiy muammolarni hal etish bo'yicha ilg'or xorijiy mamlakatlar tajribasini o'rganish.....	18
<i>Xasanboy U. Abdusamatov</i>	
Integrativ yondashuv bo'lajak o'qituvchilarda ijodiy va tahliliy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishning asosiy omili	26
<i>Jalilov Nodirjon Azamatovich</i>	
Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarning sibling munosabatlari diagnostikasi.....	30
<i>G'ayibova Nargiza Anorbayevna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning muhim omillari	33
<i>Hakimova Gulmira To'xtatosheva</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda ijtimoiy-madaniy kompetentlikni muzey pedagogikasi vositasida rivojlantirishning pedagogik-psixologik jihatlarini	37
<i>Marayimova Kibriyoxon Islomjon qizi</i>	
Iqtisodiy savodxonlikni oshirishda o'zbek tilining ta'siri	41
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>	
Сторителлинг как инструмент формирования ценностных ориентаций старшеклассников	44
<i>Умрихина Виктория Игоревна</i>	
Формирование эстетических предпочтений учащихся музыкальных школ в условиях инклюзивного образования на основе стилевого подхода	52
<i>Ахунова Умида Ойбековна</i>	
Sun'iy intellektning ta'limga integratsiyasi: o'qitish va boshqaruvdagi o'rni	55
<i>Abduxamidova Muyassar Xalimjon qizi</i>	
Buxorodagi jadidchilik harakatining o'ziga xosligi va maktablardagi ta'lim tizimi.....	60
<i>Axrоров Ixtiyor Doniyorovich</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida imkoniyati cheklangan bolalarning moslashuvida oila va maktabning roli	63
<i>Dadaboyev Jahongir Sherdil o'g'li</i>	
Влияние длительной госпитализации на образовательную траекторию ребенка: междисциплинарный подход	67
<i>Сайфутдинова Насиба Нурматовна</i>	
O'yinning bola faoliyati sifatidagi mohiyati va o'ziga xosligi.....	75
<i>Otasheva Lola Shoto'rayevna</i>	
Psixologik tadqiqotning umummetodologik va xususiy metodologik tamoyillari	78
<i>Xodjimatoва Nazira Toshmatovna, Mallayeva Gulshoda Maxmudjonovna</i>	
Rivojlanishida nuqsoni bor bo'lgan bolalarni ijtimoiy hayotga tayyorlashda inklyuziv ta'limning o'rni	81
<i>B. Xusniddinova</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida loyihaviy tadqiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantirish	85
<i>Zulaykho Samatovna Ro'ziyeva</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining og'zaki va yozma nutq ko'nikmalarini dars jarayonida rivojlantirish texnologiyasi	89
<i>Xudaybergenova Nawrizbiyke Qanat qizi</i>	
Sonlarni obrazlar bilan bog'lash orqali mantiqiy va ijodiy fikrlashni rivojlantirish metodikasi.....	92
<i>Kalekeeva Sarbinaz Turkmenbaevna</i>	
Methodology of Teaching English to Preschool Children	96
<i>Khurshida Tojimurodova</i>	
Malaka oshirish jarayonida yo'riqchilarning kasbiy kompetentligini takomillashtirishning ijtimoiy zaruriyati..	100
<i>Ch. B. Nalibayeva</i>	
O'qituvchilarning o'quvchilar bilan hamkorlik munosabatlari	103
<i>G'aniyeva Sayyora Saidmurod qizi</i>	
Falsafada haqiqatni izlash: empirizm va rasionallizmning o'rni.....	106
<i>Boymirzayeva Xurshida Sobirovna</i>	

Raqamli ta'lim muhitida boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun axborot bilan ishlashni o'rgatishning didaktik asoslari	110
Ismoilov Ravshan Yakubjon o'g'li	
An Evaluation of the Impact of The Theme-Based Approach on Young Learners' Speaking Development..	113
Khamraeva Gulchekhra Ibrakhimovna	
O'smirlar o'rtasida o'zaro hamkorlikni rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar	118
Majidov Jasur Baxtiyarovich, Xolmatova Dilorom Vahobjon qizi	
Informatika fanini o'qitishda mobil dasturiy vositalaridan foydalanish imkoniyatlari	123
Jo'rayev Ilhom Isxoqovich	
Muqimiy asarlari vositasida talabalarda kitobxonlik tizimini rivojlantirishda innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanish	126
Muxlisa Satriiddinova Muhitdinova	
Korpus lingvistikasida lingvostatistik tahlil metodi	132
Nuriddinov Abrorbek Sayfiddin o'g'li	
Bo'lajak o'qituvchilarni ruhlantirish va o'ziga bo'lgan ishonchini oshirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish	136
Umarova Feruzabonu Bobir qizi, Samandarova Dildora Javlon qizi	
Tizimli-faoliyatli yondashuv asosida umumpedagogik akt kompetentlikni shakllantirish muammosining nazariy-metodologik jihatlarini	139
Saloxiddinova Umidaxon Mansurjon qizi	
Nutqiy kamchiliklarni kamaytirishda o'yinlarning o'rni	143
Jabborova Oltinoy	
Matn bilan ishlash bosqichlari va ularning ingliz tilini o'rgatishdagi didaktik ahamiyati	146
Soliyev Umidjon Yulchivoyevich	
Ta'lim tizimini boshqarishda talabalar boshqaruvining qiyosiy tahlillari	150
Uzaqov Nomozali Hamdamovich	
Zamonaviy ta'lim muassasalarida pedagoglarning boshqaruv malakasini rivojlantirish yo'llari	153
Z. M. Zarifova	
Rossiya imperiyasining Surxon vohasi qishloq xo'jaligi va irrigatsiya tizimidagi siyosati tarixi	159
Abdurashidov Anvar Abdurashidovich	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari katta guruh tarbiyalanuvchilarini badiiy adabiyot bilan tanishtirish texnologiyalari	164
Axmadaliev Sidiqjon Yigitalievich	
Ota-onalarning ta'lim sifatiga ta'siri	167
Axmadqulova Ozodaxon Xamidullo qizi	
Surxon voxasi toponimlarining tarixshunosligi	170
Boboyeva Sitora Ro'zimaxmatovna	
O'zbek etnopedagogikasi rivojlanishining nazariy asoslari	174
Davlatova Shaxnozaxon Doniyor qizi	
Sihatgohlarda davolanuvchilar salomatligini saqlashda jismoniy tarbiya vositalaridan samarali foydalanish texnologiyalari	178
G'aniyev Suxrob Abduvali o'g'li, Ergashov Shoxrux Yusuf o'g'li	
Ikkinchi jahon urushi davrida Surxon vohasi ayollarining maorif va madaniyat sohasiga qo'shgan munosib hissalari	183
Hakimova Muyassar Rashidovna	
Kitob mutolaasining pedagogik-psixologik asoslari	188
Il'yasova Dilshoda Akmal qizi	
O'zbekiston tarixini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar, Turkistondagi siyosiy jarayonlar, Turkiston muxtoriyati	191
Isaev Oybek Axmed o'g'li	
Boshlang'ich ta'limda ona tili fanidan mustaqil ishlarni tashkil etishda matnlar ustida ishlash metodikasi	195
Iskandarova Maftuna Quvondiq qizi	
Sinfdan tashqari tadbirlarda o'smir yoshdagi o'quvchilarning ijtimoiy tashabbuskorligini tarbiyalash metodi	199
Latipova Nigoraxon Isakovna, Ibraimov Xolboy Ibragimovich	
Tarixni o'rganishda yordamchi tarixiy fanlarning ahamiyati	202
Maxmatkulova Nozikoy Choriyevna	

Increasing the Efficiency of Economic Education Through Project-Based Educational Technologies	210
Nurmatova Maftuna Ilkxamovna	
Rassom O'rol Tansiqboyev asarlari vositasida maktabga tayyorlov guruhi bolalarini tabiat manzarasini chizishga o'rgatish	213
Po'latov Foziljon Usibjonovich	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lingvistik kompetensiyasini rivojlantirishda raqamli ta'lim vositalarining o'rni	216
Qayumova Odinoxon Buvarayim qizi	
Milliy o'zlikni anglashni shakllantirishning pedagogik asoslari	219
Sa'dullayeva Sarvinov Ubadullo qizi	
Neyrodinamik gimnastikalar yordamida o'quvchilarning matematik tafakkurini rivojlantirish	223
Sanobar Ibragimovna Kenjayeva	
Talabalarni ma'naviy tarbiyalash diagnostikasi va korrektsiyasi	228
Saotmuradova Zebo Yuldash qizi	
Musiqiy-nazariy fanlarni o'qitishda axborot kommunikatsiya texnologiyalarini qo'llashning xususiyatlari	232
Shukurova Nilufar Gayratovna	
Maktabgacha ta'lim direktori shaxsiy kompetensiyasini rivojlantirish bo'yicha ilg'or xorijiy tajribalardan foydalanish	237
Ravshanova Nargiza Norboyevna, Suvonova Sohiba Eshquvvat qizi	
Surxon vohasining ijtimoiy hayotida sog'lomlashtirish oromgohlarining o'rni	241
Tilovov Qorjov Bekbayevich	
O'quvchilarning ma'naviy immunologik tarbiyasini shakllantirishning ilmiy asoslari	248
Toshmamatova Shoxsanam Muzaffar qizi	
Theoretical Foundations, Essence, Content and Forms of Economic Education for Students of Grades 5-6 of Secondary Schools	251
Turakhanov Oybek Davlatalievlch	
Tarbiyachining shaxsiy fazilatlari va pedagogik mahorati	257
Usarova Muborak Xabibulla qizi, Abduraxmanova Matluba Kamoliddin qizi	
Boshlang'ich ta'limda kommunikativ yondashuvga asoslangan o'qitish metodlarini takomillashtirish usullari	260
Xoliqova Matluba Mardon qizi	
Xorijiy tillarni o'qitishning zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish jarayonini takomillashtirishning shakl, metod va vositalari	263
Xudoyqulova Sevara Yorqul qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ma'naviy tarbiyasida xalq pedagogikasi an'analaridan foydalanish	266
Yunusova Dildoraxon Xikmat qizi	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tanqidiy fikrlashini rivojlantirish	270
Yusufaliyeva Gulnora Abdurahmonovna	
Способы и средства обучения ценности времени в младших классах (на уроках русского языка)	275
Ниязова Хилола Хаят кизи	
Психологические, лингвистические и педагогические компоненты в раннем обучении иностранным языкам в эпоху цифровизации образования	278
Турдикулова Эъзозхон Эркинжон кизи	
5–7-sinflar ingliz tili darsliklaridagi muloqot matnlarining tahlili	281
Abdumurodova Dilnoza Azimjon qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining intellektual ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirishning mazmuni	284
Abduraxmonova Noila Nasim qizi	
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishida tabiiy fanlar nazariyasi va metodikasi fani rivojlanish tarixi	289
Abduraxmonov Zaribjon Mansurovich, Umaraliyeva Baxtilaxon Raxmonali qizi, G'ofurova Zarnigorxon Shuxratovna	
Informatika darslarida o'quvchilarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashning nazariy asoslari	293
Ahmadova Kamola Ahmad qizi	
Methodology for Increasing the Efficiency of Training 10–12-Year-Old Tennis Players	297
Akhmedova N. I.	
Musiqqa ta'limi yo'nalishi talabalarida ingliz tili fani doirasida kasbiy-muloqotni rivojlantirish tamoyillari	301
Ashurova Zulayxo Erkinovna	

Pedagogik oliy ta'limda "tasviriy faoliyatga o'rgatish metodikasi" modulini o'qitishning pedagogik va metodik xususiyatlari.....	306
Boliyeva Lola Shukurovna	
O'zbek tilida rang bildiruvchi leksik birliklarning tarixiy-etimologik tahlili.....	309
Rahmon Ernazarov	
Maktabgacha ta'limda kompyuter texnologiyalari orqali bolalarning intellektual rivojlanishini ta'minlash	313
G'ulomova Muxlisa Ulug'bek qizi	
Maktabgacha ta'lim muassasasida huquqiy tarbiyani amalga oshirish yo'llari	317
Karimova Umida Sharopovna	
Raqamli ta'lim muhitini shakllantirish asosi sifatida kichik maktab o'quvchilariga informatika va axborot texnologiyalarini o'qitishning o'quv-uslubiy ta'minoti.....	322
Mamajanov Raxmatilla Yakubjanovich, Aliyev Mahmud Muso o'g'li	
Использование личностно-ориентированных образовательных технологий в дошкольном образовании	327
Мирзатова Гулшода Худойбердиевна	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida rivojlantirish mohiyati.....	332
Najmiddinova Saodat Abduvohid qizi	
Ta'lim jarayonida mozaika texnologiyasi asosida bo'lajak o'qituvchilarning intellektual kompetentligini rivojlantirish.....	335
O'rinov Rustambek Yoqubjonovich	
Oilaviy munosabatlarga ijtimoiy-psixologik ta'sirlar va ularning ahamiyati	340
Otanazarova Muhayyo Uktamova	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari sharoitida bolalarning harakat faoliyatini maqsadli rivojlantirish texnologiyasi	344
Radjapova Gulbahor Mamatraimovna	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda refleksiv ko'nikmalarini shakllantirish metodik muammo sifatida...	348
Raxmonova Iroda Samijonovna	
Voleybol sport seksiya mashg'ulotlarini tashkil etishda ishlab chiqilgan ilmiy-metodik dastur va anketa so'rovi natijalari tahlili	352
Sulaymonov Jahongir Solijonovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining adabiy va nutqiy kompetensiyalarni rivojlantirishda interfaol va kollaborativ metodlar qo'llanilishi	361
Temirova Iqbol Sadriddinovna	
Zamonaviy gumanitar bilimlarda "axborot kompetentligi" tushunchasining tarixiy-mantiqiy tahlili.....	365
Xoshimova Xulkaroy Xoshimjon qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning o'quv-bilish faolligini rivojlantirishda bolalar adabiyotidan foydalanish metodikasini takomillashtirish.....	369
Yuldoshova Mehriniso Ochilidievna	
Gumanitar fanlarda milliy folklardan foydalanishning ahamiyati.....	372
Abduxakimova Maxfuza Abduraxmonova	
Методика усовершенствования коммуникативной толерантности детей в процессе изучения русского языка и литературы в начальных классах	376
Тошматова Мукаррам Джумановна, Дадаева Фируза Акрамовна	
Психологические, лингвистические и педагогические компоненты в раннем обучении иностранным языкам в эпоху цифровизации образования	380
Турдикулова Эъзозхон Эркинжон кизи	
Формирование коммуникативных умений учащихся младших классов средствами филологических наук	383
Хожиева Малика Хусниддиновна	
The Formation of Syntactic Paradigmatics.....	388
Turdiyeva Nilufar Anvarovna	
Oliy ta'limda zoologiya fanini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida o'qitish metodikasini takomillashtirish.....	391
Xonnazarova Mamlakat To'liqinova	
O'zbek kurashchilarining kurash usullari va taktik harakatlarini o'zlashtirish darajalari.....	395
Qon'irbaev Dastan	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida atrof olamga nisbatan mas'uliyatliklikni takomillashtirish mexanizmi	399
<i>Abdulhakimova Fotima Turduqil qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar kreativ fikrlashini rivojlantirishning pedagogik-psixologik qonuniyatlari	403
<i>Abdusattorova Umida Abdusamat qizi</i>	
Raqamli dasturiy vositalari asosida organik kimyo fanini o'qitish jarayonini tashkil etish yo'nalishlari	406
<i>Ametova Guljamila Elbrusovna</i>	
Fanlararo aloqadorlik asosida tayanch kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari...	410
<i>Babayeva M. A.</i>	
Rahbarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishni boshqarish chora-tadbirlari.....	413
<i>Bagmatov Davlatjon</i>	
Rivojlanayotgan davlatlarda ota-ona va farzand munosabatlari.....	418
<i>Bobojonova Nazira Merganboy qizi</i>	
Huquqiy fanlarni innovatsion o'qitish usullarining afzalliklari	422
<i>Dauletbaeva Jadiraxan Aliy qizi</i>	
Ona tili o'qituvchilarining nutqi bilan bog'liq muammolar va unga doir yechimlar	426
<i>G'. Do'stmurodov</i>	
Barqaror rivojlanish kontekstida maktabgacha ta'lim: bolalarda ekologik ongni shakllantirish.....	430
<i>Hoshimova Dilnoza Boymirzoyevna</i>	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks yondashuv	433
<i>Ibroximova O'g'iloy Inomjon qizi</i>	
Transformatsiya-lashayotgan jamiyatda yoshlarning shaxsiy resurslari va psixologik barqarorligi	437
<i>Irisbayeva Qunduzxon</i>	
Talabalarda kasbiy kreativlik ko'nikmalarini shakllantirish samaradorligi va uning natijalari	440
<i>Ismanova Ma'mura Abdumo'minovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi serebral falajli bolalarda nutq va motorikani rivojlantirish	444
<i>Isodullayeva Iqboloy Sodiqjonovna</i>	
Talabalarining intellektual-kognitiv salohiyatini rivojlantirishda kredit-modul tizimining pedagogik jihatlari ..	447
<i>J. Otepbergenov</i>	
Yashil suvo'tlar (Chlorophyta) bo'limini o'qitish metodikasi	451
<i>M. N. Xayitova</i>	
Bo'lg'usi pedagoglarda empatik kompetensiyalarni rivojlantirish: zamonaviy yondashuvlar va amaliy strategiyalar	457
<i>Mambetkarimova Indira Polatbaevna</i>	
An Analysis of the Present-Day use of English Folklore in Education.....	460
<i>Maxsudaliyeva Ranokhon Bakhodir qizi</i>	
Yoshlarda kasbiy motivatsiyani shakllantirishning psixologik xususiyatlari	463
<i>Mirzaxmatova Sayyora Saydaxmatovna</i>	
Kasbiy kompetensiya tushunchasi va uning mohiyati	466
<i>Mirzayeva Faroxat Odiljonovna</i>	
Boshlang'ich sinfdan matematika o'qitishni tashkil qilish shakllari	471
<i>Norquvatova Diyora Davron qizi</i>	
Zamonaviy ta'limda inkluziv yondashuvlar: o'qituvchilarning kasbiy tayanchlarini takomillashtirish.....	475
<i>Olimova Nodirabegim Ibrohimjon qizi</i>	
Jadidlar ta'lim orqali jamiyatni o'zgartirishga intilganlari, ularning maqsadlari va erishilgan natijalar.....	479
<i>Omonov Asliddin Sunnatovich</i>	
O'zbek tilida rang bildiruvchi leksik birliklarning tarixiy-etimologik tahlili.....	481
<i>Rahmon Ernazarov</i>	
Boshlang'ich ta'lim – inson kamolotining ilk poydevori!	485
<i>Ravshanova Ra'no Raup qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda zamonaviy raqamli texnologiyalardan foydalanish	489
<i>Saidova Dilnoza Baxtiyor qizi</i>	
Mental arifmetika orqali bolalar intellektini rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	493
<i>Saydaliyeva Umidabonu Sharifjon qizi</i>	
Innovatsion ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf ona tili darslarining samaradorligini oshirish muammosi	496
<i>Sharipova Sevara Erkin qizi</i>	
CEFR doirasida arab tilida yozma nutq kompetensiyasini baholash mezonlari va amaliy usullar	499
<i>Sindarova Malika Aziz qizi</i>	

VARK ta'lim modelining pedagogik oqibatlari	503
<i>Temirova Mushtariybonu</i>	
Kasbiy rivojlanish soatlarida boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini rivojlantirish	507
<i>Temirova Rushana Ravshan qizi, Nishonova Durdona Olimjon qizi</i>	
Teaching on Empty: Burnout Challenges in Elt Classrooms	511
<i>Usmanova Nilufar Xasan qizi</i>	
Ona tili ta'limini tashkil etish jarayonining ilmiy-nazariy tendensiyalari	514
<i>Uzoqova Maftuna Abdirazzoqovna</i>	
Критическое мышление в контексте эмоционального интеллекта	518
<i>Нажмудинова Мадина Халимовна</i>	
Реформа образовательной системы для повышения качества и доступности образования, как одна из целей устойчивого развития	521
<i>Аскарова Ф. А.</i>	
Yengil atletika sport turida uzunlikka sakrovchilarni mashg'ulot jarayonida tezkor-kuch sifatlarini rivojlantirish uslubiyati	528
<i>Ro'zmetov Rasul Tangirberganovich</i>	
Nutq – ijtimoiy taraqqiyot omili sifatida: maktabgacha yoshdagi bolalarda shakllanish bosqichlari va yondashuvlar	532
<i>Sharipova Guzal Sodiqovna, Xabibullayeva Maftunaxon Vaxobjon qizi</i>	
Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarida multimedia vositalari orqali nutq madaniyatini shakllantirish modeli	535
<i>Abduvaliyeva Farida Salimjon qizi</i>	
Yoshlarni ijtimoiy-pedagogik hamkorlikda tarbiyalash tendensiyalari	539
<i>Abirova Umida Nazarovna</i>	
Tanqidiy fikrlash: tushunchasini tahliliy idrok etish	543
<i>Akabiroya Mexriniso Baxtiyorovna</i>	
Nutq nuqsoniga ega bolalar diqqat xususiyatlari	547
<i>Akbarova Ziyoda Qurbonjon qizi</i>	
Milliy tarbiya asoslari fanini o'qitishning amaliyotdagi holati	550
<i>Alisher Tursunov</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatiga ta'sir etuvchi asosiy omillar va ularni bartaraf etish yo'llari	554
<i>Beketov Nurseit Alijan o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining atrof-muhitga ekologik munosabatini oshirishda ekskursiya mashg'ulotlarini o'tkazishda raqamli texnologiyalarning o'rni	558
<i>Bovanova Umida Abduvahabovna, Meliqulova Oybahor Farhod qizi</i>	
Neyropedagogika va zamonaviy ilmiy yondashuvlar	564
<i>Duschanova Nilufar Sabirbayevna</i>	
O'yin texnologiyasi asosida bolalarda muloqot madaniyatini rivojlantirish	567
<i>Eshmuratova Gauxar Maxsudovna</i>	
Maktabga tayyorlov guruhi bolalarida konstruksiyalashga oid ko'nikmalarni shakllantirish	570
<i>Eshonqulova Ma'suda Xabibovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlantirish markazlaridagi ta'limiy faoliyatlarni kuzatish va tahlil qilish metodikasi	573
<i>Fayziyeva Mabudaxon Muxammadjonovna</i>	
Duduqlanuvchi bolalar nutqini rivojlantirishda logopedik texnologiyalarning o'rni	576
<i>Mahkamova Umida Abdusattorovna</i>	
Kurash mashg'ulotlarining o'quvchilarni axloqiy tarbiyalashdagi roli: an'anaviy sportning pedagogik imkoniyatlari	579
<i>Muratov Muzaffar Shermanovich</i>	
Autizm sindromli bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishda korreksion ishlar	582
<i>Nabiyev Ravshanjon Shavkatjon o'g'li</i>	
Sharq ma'rifatparvarlari va ularning gender tengligi haqidagi qarashlari	586
<i>Norimonova Gulmira Ulug'bek qizi</i>	
Sport vositasi orqali yoshlar o'rtasida ekstremizmning oldini olish yo'llari va mexanizmlari	589
<i>Nosirova Dilnoza Sobirovna</i>	

Sportchilarning individual funksional xususiyatlariga asoslangan mashg'ulot yuklamalarini optimallashtirish yo'llari	593
Olimov Shahobiddin Maribboy o'g'li, Sulaymonova Maktuba Xusan qizi	
Kasbiy sifatlarini takomillashtirishda raqamli texnologiyalar foydalanish	597
Otanazarova Mohira Xamidbekovna	
Biologiya fanining ta'limdagi o'rni va o'qitishdagi muammolar	601
Pulatova Elnora Kadirovna	
Boshlang'ich sinf darsliklaridagi antroponimlarning funksional, leksik, semantik, morfologik tadqiqi	606
Qarshiyeva Gulbahor Shamil qizi	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda refleksiv ko'nikmalarni shakllantirish metodik muammo sifatida ..	609
Raxmonova Iroda Samijonovna	
Professional Standards for Pre-Service Teachers	613
Sardor Rakhmanov	
Ta'limni raqamlashtirish sharoitida bo'lajak texnologiya o'qituvchilarini kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik imkoniyatlari	619
Sayidova Muxtaram Xamidullayevna	
Ingliz tilini o'rgatishda multimodal yondashuv asosida ta'limiy videolardan foydalanish strategiyasi	623
Solijonova Mohlaroyim Abdumalik qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini matn ustida ishlash ko'nikmalarini shakllantirishda interfaol metodlardan foydalanish	628
Sotiboldiyeva Shoxista Jaloliddin qizi, Shodmonqulova Sevara Rahmonqul qizi	
O'quv-tarbiyaviy vaziyatlarni loyihalashtirish asoslarida talabani tarbiyaviy jihatlarini takomillashtirish ..	632
Temirov Ma'ruf Shuhrat o'g'li	
Tikuv buyumlarini konstruksiyalash va modellashtirishning avtomatlashtirilgan tizimlari fani orqali talabalarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari	638
Umarova Fotima Abduraximovna	
Bo'lajak o'qituvchilarda xalq pedagogikasi vositasida milliy xarakter xususiyatlarini shakllantirish omillari	641
Usmonova Muattar Bahadirjonovna, Hasanboyeva Kamola Dilmurod qizi	
Raqamli ta'lim texnologiyalarning bugungi kunda ta'lim sohasidagi qo'llanilishi	647
Xamroyeva Madina Dadajonovna, Umarov Husan Lazizi o'g'li	
Qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni boshqarishni takomillashtirish	650
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna, Li Zin Bo	
Geografiya ta'lim yo'nalishi talabalarini o'qitish metodikasi va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishga oid tadqiqot ishlarining tahlili	655
Xodjaniyazova Shoxsanam Ergash qizi	
O'tkir Hoshimovning "Tushda kechgan umurlar" romanida inson va uning ruhiyati	660
Xolmatova Ro'zixon Akmaljon qizi	
Talabalarda liderlikni shakllantiruvchi ijtimoiy-pedagogik omillar	663
Xoshimova Muazzamxon Zaynalobidinovna	
Creative Games and Project-Based Learning in Physics Lessons	666
Yorqinbek Abduraimjanovich Mamatokhunov	
Теоретические основы и практическое применение компетентного подхода в обучении физике	670
Абдулхаким Хакимов	
Роль инклюзивной игровой деятельности в социальной адаптации детей с инвалидностью дошкольного возраста	673
Плиева Руслана Владимировна	
"Beruniy asri" yoxud Beruniyning xarizmatik qobiliyati va uning boqiy ilmiy merosi	676
Saifnazarov Ismoil, Sultonov Tursinboy	
Значение наблюдения и педагогической диагностики в инклюзивном образовании	682
Тургунова Нилуфар Абдусаломовна	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ekologik dunyoqarashini shakllantirish texnologiyalari	685
Xaydarova Shaxlo Narzullayevna, Azimova Gulmira Xayrullayevna	
Диалог культур в рассказе "Келинка" галины ширяевой: гендерная и этнокультурная перспектива ..	689
Чернова Татьяна Алексеевна	
Ijtimoiy va gumanitar fanlarning pedagogik ahamiyati: Xo'ja Vali avlodlari misolida	692
Umurov Sharif Rajabovich	

Raqamli ta'lim sharoitida talabalar mustaqil tayyorgarligini rivojlantirishning ilmiy-metodik asoslari: didaktik yondashuvlar va ilg'or ilmiy modellarning tahlili.....	695
Umarova Zaxro Abduraxim qizi	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni o'qitishda innovatsion yondashuvga oid dolzarb masalalar	701
Sharofat Juraqulova Baxtiyorovna	
Bo'lajak ingliz tili mutaxassislarining sun'iy intellekt kompetensiyasi.....	704
Ibragimova Hilola Bahodirjon qizi	
Oliy ta'lim muassasalari talabalari orasida kurash sport turini keng rivojlantirish	709
Ochilov Elbek Olimovich	
Muhandislik grafikasi ta'limida talabalarining grafik ishlarni bajarish ko'nikmalarini rivojlantirish.....	712
Ashirboyev A. O., Muxamedjanova G. J.	
Futbol mashg'ulotlarida o'quvchilarda jamoaviy ruhni pedagogik usullar bilan rivojlantirish	715
Axmedjanov Shuhrat Boltayevich	
Boshlang'ich sinf ona tili ta'limida nutqiy va lingvistik kompetensiyalarini shakllantirish	718
Bamullayeva Shodiyona Nasrullo qizi	
Umumiy o'rta ta'lim o'quv dasturlarining sifat va samaradorligini oshirishning nazariy hamda ilmiy asoslari	721
Esanov Muzaffar Xoshimovich	
Bo'lajak tarbiyachilarni innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorlash texnologiyalari	726
Eshmuminova Dilshoda Iskandarovna	
Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida pedagogik yondashuvlarning roli	730
Jumanova Iroda Shokirjon qizi	
Arab xattotlik san'atining rivojlanishi.....	733
Mamarajabov Mirqosim Ramazon o'g'li	
Educational Effectiveness of the Question-and-Answer Technique in Working With English Texts	737
Muradulloyeva Sevinch Soxibjon qizi	
Boshlang'ich sinf matematika va geometriya darsliklarida STEAM yondashuvi asosida o'qitishning imkoniyatlari.....	740
Nazarova Shahzoda	
Boshlang'ich ta'lim o'quv jarayoniga sun'iy intellektni tatbiq etishning metodik asoslari (sinfidan tashqari ishlar misolida)	744
Nigmatullayeva Matluba Izatullo qizi	
Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarining o'quvchilarda ijtimoiy faollikni shakllantirishdagi pedagogik imkoniyatlari	748
Normaxmatov Ilhom Zayniddinovich	
Boshlang'ich ta'lim sifatini oshirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining imkoniyatlari.....	751
Qurbonov Sanjar Rajabboyevich	
Sportchi salomatligini baholashda zamonaviy texnologiyalar.....	754
Samandarov A. X.	
Sport tashkilotlari uchun marketing, e-marketingning foydalari	758
Samatov Javlonbek Abdukayumovich	
Futbol o'yinlari orqali o'quvchilarda jismoniy tarbiya pedagogikasining ahamiyati	762
Sattarov Qarshiboy Norqulovich	
Kichik maktab yoshidagi bolalarda lingvistik kreativ intellektni shakllantirishning pedagogik shartlari	765
Shodiyev Rizamat Davronovich, Jabborova Maftuna Komil qizi	
Ota-onalar bilan samarali hamkorlikni tashkil etishda direktorning strategik yondashuvi.....	770
Tog'ayeva Shahnoza Shavkatovna	
Maktabgacha ta'lim muassasalarida musiqa tinglash	774
Xodjayeva Nilufar Latipovna	
Talabalarda kitobxonlik madaniyatini targ'ib qilish orqali sog'lom fikrlarni shakllantirish masalasi.....	778
Xudayberganova Nargisa Qurbonbayevna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tafakkurini rivojlantirishda interfaol metodlarning ahamiyati	782
Xursanova Marjona Baxtiyor qizi	
Sun'iy intellekt – bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilari ta'limini modernizatsiya qilish vositasi sifatida	785
Yoqubaliyeva Dilafruz Payzidin qizi	
Tibbiy pedagogika: kasbiy ta'limda sog'lom turmush tarzi shakllantirishning psixopedagogik asoslari.....	788
Ziyatov Muhammad Namazovich	
Интерактивное обучение в развитии личности и критического мышления студентов	792
Рысова Галия Байбулатовна	

MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASALARIDA MUSIQA TINGLASH

Xodjayeva Nilufar Latipovna

Andijon davlat universiteti Sport va san'at fakulteti
"Musiqi ta'limi" kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada musiqa tinglash jarayonida bolalar turli bastakorlarning asarlaridan namunalar tinglaydilar hamda uning yoshlar tarbiyasidagi o'rni va ahamiyati keng yoritilgan. Musiqa tinglash orqali bolalarning estetik didini shakllantirish, jahon musiqa san'ati durdonalari bilan tanishtirish, musiqaning ifoda vositalarini o'rgatish, yuqori badiiy saviyadagi musiqiy asarlarga nisbatan muhabbat uyg'otish masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, maqolada musiqa tinglash jarayonida ijodkorlikni rivojlantirish, jamoada ishlash ko'nikmalarini shakllantirish hamda bo'sh vaqtni mazmunli tashkil etish imkoniyatlari tahlil etilgan. Amaliy misollar asosida musiqa tinglashning tarbiyaviy, estetik va ijtimoiy funksiyalari ochib berilgan.

Kalit so'zlar: musiqa tinglash, estetik did, musiqa mashg'ulotlari, qalb olamiga sayohat, milliy ma'naviyat, musiqiy marosim, iqtidorli bolalar, do'stlik, jahon musiqa san'ati.

Abstract: This article explores the process of listening to music in preschool education, during which children are introduced to works by various composers. The article highlights the significance of music listening in the upbringing of young children. It analyzes how listening to music helps develop children's aesthetic taste, introduces them to the masterpieces of world musical art, teaches musical expression techniques, and fosters a love for high-quality musical works. Additionally, the article examines opportunities to nurture creativity, improve teamwork skills, and meaningfully organize free time through music listening. Practical examples are used to reveal the educational, aesthetic, and social functions of this activity.

Key words: listening to music, aesthetic taste, music lessons, journey into the soul, national spirituality, musical ceremonies, gifted children, friendship, world musical art.

Аннотация: В данной статье рассматривается процесс прослушивания музыки детьми, включающий примеры произведений различных композиторов, а также его роль и значение в воспитании подрастающего поколения. Раскрываются вопросы формирования эстетического вкуса детей посредством прослушивания музыки, знакомства с шедеврами мирового музыкального искусства, обучения средствам музыкальной выразительности и привития любви к произведениям высокого художественного уровня. Также анализируются возможности развития творческих способностей, навыков коллективной работы и содержательной организации досуга. На основе практических примеров выявлены воспитательные, эстетические и социальные функции прослушивания музыки.

Ключевые слова: прослушивание музыки, эстетический вкус, музыкальные занятия, путешествие в мир души, национальная духовность, музыкальные церемонии, одарённые дети, дружба, мировое музыкальное искусство.

KIRISH

Har bir insonning qalbida musiqaga bo'lgan ehtiyoj yashirin bo'ladi. Bu ehtiyoj bolalik davridan boshlab tabiiy ravishda shakllanadi va uni to'g'ri yo'naltirish hamda rivojlantirish orqali insonning dunyoqarashi, estetik didi va ruhiy olami boyib boradi. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar uchun musiqiy tarbiyaning ta'siri beqiyosdir. Dars jarayonida beriladigan nazariy bilimlar yetarli bo'lmagligi mumkin, shu sababli darsdan tashqari mashg'ulotlar, xususan, musiqiy faoliyatlar alohida ahamiyat kasb etadi.

Musiqiy mashg'ulotlar – bu faqat kuy yoki qo'shiqni o'rganish emas, balki bolaning qalb olamiga sayohat qilish, ichki his-tuyg'ularini ifoda etish imkonini beruvchi jarayondir. Ushbu mashg'ulotlar orqali bolalar milliy ma'naviyatimiz va musiqiy marosimlarimiz bilan yaqindan tanishadi, sahnada o'zini tutish, jamoa bilan ishlash kabi ko'nikmalarni egallaydi.

Eng muhimi, ular san'atga mehr qo'yadi va ma'naviy jihatdan boyiydi. Bugungi zamonaviy ta'lim jarayonida ana shunday mashg'ulotlarning ahamiyati ortib bormoqda. Ular nafaqat iqtidorli bolalarni aniqlash va rivojlan-

tirishga xizmat qiladi, balki har bir bolaning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish hamda uni yot g'oyalardan asrashda samarali vosita sifatida xizmat qilmoqda. Zero, yuragi musiqa bilan to'lgan yosh qalb yomon yo'lni tanlamaydi.

Bolalarning musiqiy bilimlar tizimida musiqa tinglashning o'rni va ahamiyatini baholash oson emas. Musiqa tinglamasdan turib madaniyatni o'rgatish, jahon musiqa san'ati durdonalari bilan tanishtirish, musiqaning ifoda vositalarini o'rgatish va yuksak badiiy saviyadagi asarlarga nisbatan muhabbat uyg'otish mumkin emas. Ushbu fazilatlarini shakllantirishda musiqa tinglash jarayoni muhim omil sifatida namoyon bo'ladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Musiqa tinglash jarayonida bolalar turli bastakorlarning asarlaridan namunalar tinglaydilar. Shostakovichning so'zlari bilan aytganda: "Musiqani sevish uchun, avvalo uni tinglash kerak." Vatan, do'stlik, mehnat va boshqa jismoniy hamda aqliy faoliyatlarga bag'ishlangan musiqiy asarlarni tinglash bolalarga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Agar bola tinglagan musiqa yoki san'at asari haqida hech qanday savol bermasa, unda hissiyot yuzaga kelmasa, bu aloqaning shaxsiy munosabat bilan bog'lanmagan, yuzaki xabar tarzida qolganini bildiradi. Bunday holatda, pedagogik vazifa bajarilmagan, maqsadga erishilmagan hisoblanadi.

V.I. Petrushin o'zining "Musiqiy psixologiya" asarida musiqaning psixologik xususiyatlari va musiqa idroki haqida so'z yuritadi. Uning fikricha, tinglovchi biror musiqiy asarni ilgari eshitgan bo'lsa, uning muallifi yoki nomini tezda aniqlay oladi. Har bir musiqiy asar insonda avvalgi hayotiy taassurotlarni uyg'otadi. Biroq tinglovchi asarni idrok etishda o'z kayfiyati emas, balki kompozitorning ruhiy holati va his-tuyg'ularini anglay olishi zarur. Petrushinga ko'ra, musiqiy idrok – bu musiqani eshitish qobiliyatining shakllanishiga bog'liq. Shu bilan birga, insonning tarbiyalangan muhit, bilim darajasi va yoshi ham uning musiqiy idrokiga bevosita ta'sir qiladi. Olimning fikricha, har bir kishining musiqiy didi uning yashash joyi va ijtimoiy muhit bilan chambarchas bog'liq. U yana ta'kidlaydiki, "musiqiy idrok tafakkurning boshlang'ich bosqichidir".

Petrushinning fikrlarini umumlashtirgan holda quyidagi xulosalarga kelish mumkin:

- Musiqiy idrok eshitish sezgisi bilan chambarchas bog'liqdir.
- Musiqani anglashda ilgari orttirilgan taassurotlar faollashadi.
- Insonlarning musiqiy didi ular yashayotgan ijtimoiy muhit bilan bog'liq bo'ladi.
- Musiqiy idrok tafakkur jarayonining ilk bosqichlaridan biridir.

N.A. Vetlugina o'zining "Musiqani idrok etish" nazariyasida musiqaning ta'sirchanligi va uni ong orqali idrok etish malakalarini shakllantirish bosqichlarini yoritadi. Vetlugina, ayniqsa, bolalarning musiqiy asarlarni idrok etish muammosi bilan chuqur shug'ullangan. U ijro etishdan ko'ra musiqa tinglash ruhiyatga kuchliroq ta'sir ko'rsatishini ta'kidlaydi. Vetlugina musiqa tinglash jarayonining o'ziga xos metodikasi bo'lishi kerakligini ham qayd etadi. Maktablarda bolalarga turli mazmundagi qo'shiqlarni tinglatishda, bu jarayonni pedagogik maqsadga yo'naltirilgan holda samarali tashkil etish lozim. Uning fikricha, musiqaning kuy va ifoda vositalari inson his-tuyg'ulariga ta'sir qilib, turli kayfiyatlarni uyg'otadi. Qo'shiqning matni va g'oyaviy mazmuni esa tinglovchilarning ongiga ta'sir qilib, ularda fikrlashga undovchi hayajonni keltirib chiqaradi.

B.V. Asafev (1884–1949) esa musiqa tinglash va uni idrok etishni ikki xil tarzda izohlaydi:

- Tinglovchi musiqa bilan uyg'unlashib, undan zavqlanadi va bu holat kundalik odatga aylanadi.
- Tinglovchi o'zini butunlay musiqa ummoniga sho'ng'iradi, qalbi bilan uni his qiladi va musiqa bilimdoni sifatida tinglaydi.

Asafev musiqa tinglovchilarini ham farqlaydi. Unga ko'ra, musiqa bilimdonlari va havaskorlar musiqani turlicha idrok etadi. Musiqashunoslar musiqani tinglaganda uning ijodkori, shakli, xarakteri va janri haqida to'liq fikr yurita oladi. Boshqa tomondan, havaskor tinglovchilar faqatgina musiqaning umumiy xarakteri yoki badiiy obrazini qisman anglay oladilar.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda ma'lumotlar asosan maktabgacha ta'lim muassasalarida olib borilgan kuzatuvlar, musiqiy mashg'ulotlar videoyozuvlari tahlili va tarbiyachilar hamda musiqa rahbarlari bilan suhbatlar orqali yig'ildi. Olingan ma'lumotlar kontent tahlili usuli orqali saralandi hamda bolalarning musiqani idrok etishiga ta'sir etuvchi omillar aniqlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Asarni anglashning ikkinchi bosqichida bola asar haqida o'z fikrini bayon qilishi, uning g'oyaviy-badiiy mazmunini baholashi, xarakterli xususiyatlarini tahlil qila olishi zarur. Bu bosqichda tanqidiy fikrlash, san'atshunoslik va muallif ijodiga oid to'plangan bilimlar mujassam bo'ladi. Musiqa tinglash, yakkanavoz va jo'rnavozni farqlay olish, cholg'u asboblari va ularning tembrlarini ajrata bilish, musiqiy did va idrokni rivojlantirish hamda o'zbek, qardosh va jahon bastakorlarining asarlarini eshitish orqali musiqiy-nazariy bilimlar kengayadi. Ushbu bilimlar bolalarning musiqiy-estetik saviyasini oshirishda muhim rol o'ynaydi.

Bolalarning musiqani idrok etish malakalarini shakllantirish, musiqaning tilini tushunishga o'rgatish, sevimli asarlarini tanlab olishga yo'l ochish, mualliflarga nisbatan minnatdorlik tuyg'usini uyg'otish va milliy hamda mumtoz musiqaga qiziqish hosil qilish muhim vazifalardandir. Maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarning yoshi, rivojlanish darajasi va qiziqishlariga mos, badiiy mazmuni boy, yuksak g'oyalarni o'zida aks ettiruvchi musiqalar yangrashi zarur. Bolalar oilada, televidenie, radio, teatr, konsert yoki boshqa jamoat joylarida doimiy ravishda musiqaga duch keladilar. Shunday bo'lsa-da, ular eshitayotgan musiqaning barchasi ham yosh xususiyatlariga mos emasligi yoki ularni to'laqonli anglashga qodir emasliklarini inobatga olish lozim. Shu sababli musiqa mashg'ulotlari, ayniqsa, tinglash jarayonlari bolalarning musiqiy faoliyatini pedagogik maqsadga muvofiq ravishda boshqarish va yo'naltirishda, estetik tarbiya berishda muhim vosita sifatida xizmat qiladi.

Ta'lim jarayonidagi har bir musiqiy faoliyat – xoh u qo'shiq kuylash, xoh musiqa savodi, xoh musiqa tinglash bo'lsin – barkamol shaxsni tarbiyalashga qaratilgandir. Musiqa madaniyati darslari o'ziga xosligi bilan ajralib turadi, chunki unda musiqa ta'limining bir qancha yo'nalishlari uyg'unlashgan bo'ladi. Ayniqsa, xor bo'lib kuylash va musiqiy asarlarni tinglash orqali bolalarning musiqiy didi shakllanadi. Mashg'ulotlar tarkibida qo'shiq kuylash, cholg'u asboblari jo'r bo'lish, musiqa ostida ritmik harakatlar bajarish orqali estetik idrok va ijodiy qobiliyat yuksaladi. Bolalarda musiqaga mehr uyg'otish uchun, avvalo, ular tinglayotgan asarni sevishi kerak. Bu esa faqat yuksak badiiy-estetik qiymatga ega asarlar orqali ta'minlanadi.

Mahoratli ijrochidan eshitilgan musiqiy asar bolada chuqur taassurot, hissiyot va fikr-mulohazalarni uyg'otadi. Qo'shiqning tinglovchiga ta'siri asarning qanday ijro etilgani, sozanda yoki xonandaning mahorati bilan chambarchas bog'liq. Biroq bu holatning o'zi yetarli emas. Tinglovchi asarning muallifi, yaratilgan davri, shakli, turi, o'lchovi, ritmi kabi xususiyatlar haqida yetarli bilimga ega bo'lsa, asarning mazmunini to'la anglab, u orqali hissiy va ongli yuksalishga erishadi.

Milliy musiqamizni to'g'ri idrok etishga tayyorlash maktabgacha ta'limdagi eng muhim vazifalardan biridir. Bu jarayonni amalga oshirish musiqa rahbarining zimmasiga katta mas'uliyat yuklaydi. Musiqa tinglatishdan avval bolalar bilan qisqacha suhbat o'tkazish, asarning mazmuni, xarakteri va muallifi haqida ma'lumot berish zarur. E. Gorskaya ta'kidlaganidek, tinglashdan avvalgi suhbat bolani psixologik tayyorlaydi. Asarning janri, yaratilish tarixi, g'oyaviy yo'nalishi haqida berilgan izoh tinglovchining asarni to'laqonli idrok etishiga zamin yaratadi. Shuningdek, bolalarga musiqiy asarlar orqasida ma'lum voqeliklar, his-tuyg'ular va fikrlar mavjudligini tushuntirish ularning hayotiy tajribasiga asoslanishi lozim.

Musiqiy tarbiyada bolalarni nafaqat ijro etishga, balki musiqani emotsional va ruhan anglashga ham o'rgatish kerak. Odatda bolalar musiqani qo'shiq kuylash orqali eshitadilar, ammo bu etarli emas. Musiqa rahbari bolalarni murakkabroq kuy va asarlarni tinglashga tayyorlashi kerak. Bu esa rahbarning ijrochilik qobiliyatiga bog'liq. Agar rahbar bunday salohiyatga ega bo'lmasa, u holda zamonaviy texnik vositalar – audiofayllar, musiqiy markazlar, kompyuterlar yordamida bolalarning emotsional holatini uyg'otishi mumkin. Biroq magnitofon orqali tinglatilgan asarga qaraganda rahbarning o'zi ijro etgan asar bolalarda kuchliroq ta'sir uyg'otadi. Eng yaxshi natija esa – asarni avval rahbar o'zi ijro etib, so'ng texnik vosita orqali tinglatgan holatda yuzaga keladi.

Boshlang'ich sinflarda musiqa tinglash bo'yicha quyidagi asosiy yo'nalishlar mavjud:

- *birinchidan*, har xil mazmundagi va mualliflikdagi asarlarni tinglash orqali musiqiy zahira to'plash;
- *ikkinchidan*, musiqiy termin va tushunchalarni o'zlashtirish, musiqa ifoda vositalari va asar elementlari haqida boshlang'ich bilimlarga ega bo'lish.

Tinglash jarayoni bosqichma-bosqich tashkil etiladi:

- 1) asar haqida kirish so'zi;
- 2) asarni ijroda yoki yozuvdan tinglash;
- 3) musiqiy va badiiy jihatdan suhbat orqali tahlil qilish;
- 4) asarni takror tinglab, yakuniy xulosalar chiqarish.

Agar bolalar tinglagan asarlar mazmunini anglab, kompozitorlar haqida qisqacha ma'lumotga ega bo'lishsa, bu mashg'ulotning asosiy maqsadiga erishilgan bo'ladi. Tinglash jarayonida ular quyidagi ko'nikmalarni shakllantiradi:

- musiqiy asarni jimlikda, diqqat bilan tinglash;
- asar mazmuni va xarakterini anglash;
- musiqaning janrlari va temblari haqida tushunchaga ega bo'lish;
- turli xor turlari (erkaklar, ayollar, bolalar, aralash) va yakkanavozlarni farqlay olish;
- milliy cholg'ular, orkestr turlari va musiqa janrlarini ajrata olish.

Amaliy tajriba shuni ko'rsatadiki, bolalar tinglagan asarlari bo'yicha chizgan rasmlari orqali o'z taassurotlarini ifoda etishadi. Musiqa rahbari bu tasviriy faoliyat asosida ularning tafakkuri, idroki va ong darajasini baholashi mumkin. Tinglash davomida guruhda tinchlikni saqlash muhim shart hisoblanadi. Jimlikda tinglashga odatlangan bola keyinchalik yuksak madaniyatli shaxsga aylanishi ehtimoli yuqori.

Musiqiy asarlarni takroran tinglash – bilimlarni chuqurlashtirishning asosiy vositalaridan biridir. Har bir bolaning tinglagan asar yuzasidan o'z fikrini bayon qilishi, savollarga javob bera olishi tinglov tajribasini kengaytiradi. Masalan: "Bu qo'shiqni ilgari eshitganmisiz?", "Qayerda eshitgansiz?", "Qo'shiq sizga yoqdimi?", "Mazmunini tushuntirib bera olasizmi?" kabi savollar orqali bolalarda chuqur mushohada qilish, diqqat bilan eshitish, mustaqil fikr yuritish ko'nikmalari shakllanadi.

Xulosa qilib aytganda, bolalarga musiqa tinglash madaniyatini o'rgatish, ularni jahon musiqa san'ati durdonalari bilan tanishtirish, musiqaning boy ifoda vositalarini anglatish va yuqori badiiy saviyadagi asarlarga muhabbat uyg'otish orqali musiqiy tarbiyaning ta'siri kuchayadi. Bu esa, o'z navbatida, musiqani hayotiy-estetik anglash va musiqiy tafakkurni shakllantirishning muhim bosqichidir.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Musiqiy ta'lim tizimida, xususan, musiqa tinglash uning mazmunini tashkil etuvchi asosiy tarkibiy qismlardan biridir. Bolalar musiqa tinglash jarayonida yakkanavoz va jo'navozni ajrata olishlari, ansambl va orkestr ijrosini farqlashlari, sozlar va cholg'u asboblarning temblarini taniy olishlari, shuningdek, o'zbek, qardosh va jahon xalqlari bastakorlarining asarlaridan namunalar tinglash malakasini egallashlari zarur.

Musiqa tinglash mashg'ulotlarda barcha faoliyat turlari bilan uzviy bog'liq holda amalga oshiriladi. Demak, musiqa tinglash orqali bolalarda musiqani anglash, uning obrazlari vositasida hayotni va borliqni estetik idrok etish, tushunish va bilish qobiliyati rivojlanadi.

Yuqorida keltirilgan pedagogik va metodik shart-sharoitlar to'liq bajarilgan taqdirda, bolalarda musiqiy asarlarni badiiy-g'oyaviy jihatdan mantiqan to'g'ri idrok etish, musiqiy tafakkur va didni shakllantirish, asarni qadrlash va to'g'ri baholash ko'nikmalarini rivojlantirish uchun samarali asos yaratiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Yo'ldoshev T. Tarbiyaning nazariy asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2007 yil.
2. Raxmonov A. Musiqa pedagogikasi asoslari. – Toshkent: Ilm Ziyo, 2008 yil.
3. Abduraxmonova Z. Estetik tarbiya va musiqa darslarning ahamiyati. // Ta'lim va tarbiya, 2021, №4. – B. 25–28.
4. Sharipova G. Musiqa ta'limda innovatsion yondashuvlar. // Zamonaviy ta'lim, 2020, №1. – B. 33–36.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.